

Чи можна нам (тобі, людям, батькам) прожити без ...?
... — це благо чи зло?
Чи завжди ... на користь?
Як ... змінює моє життя?
Чи можу я змінити світ?
Чи можна прожити без ...?
Що буде, якщо ...?
А я можу стати (генієм, зіркою, вченим, ...)?
Чи дійсно ... (прислів'я, афоризм, цитата)?

Корисно буде запропонувати учасникам заповнити таблицю, в якій в кожному рядку незаповнена лише одна комірка.

Назва проекту	Ключове питання	Тематичні питання	Змістові питання

Висновки. Отже, якщо застосувати відповідні методики та підібрати потрібні учасникам тренінгу психологічні вправи, то можна досягнути кращих результатів при створенні Портфоліо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Современная гимназия: взгляд теоретика и практика / Под ред. Е. С. Полат. — М., 2000.
2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Под ред. Е. С. Полат. — М., 2000.
3. Пособие по разработке методической карты по организации исследовательской работы школьников / Под ред. А. В. Леонтович — М., 2003.

Олег СУХОВІРСЬКИЙ

ВИВЧЕННЯ РІВНЯ ІНФОРМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УКРАЇНІ

У статті наведені результати дослідження рівня інформаційної підготовки майбутніх учителів молодших класів в школах України. Визначені напрямки використання інформаційно-комп'ютерних технологій у професійній діяльності.

Постановка проблеми. Зростання загальної кількості комп'ютерної техніки в школах, її поширення в побуті, підвищення рівня зацікавленості інформаційно-комп'ютерними технологіями (ІКТ), покращення якості прикладного програмного забезпечення навчального характеру зумовлює впровадження комп'ютерних засобів у початкову школу. Для ефективної підготовки вчителів початкової школи необхідно визначити теперішній рівень їхньої інформаційної підготовки.

Аналіз останніх досліджень. Питанням вивчення інформатики та застосування ІКТ у середній і вищій школі присвячені праці Н. В. Апатової, Л. П. Бабенко, Л. І. Білоусової, С. О. Бешенкова, Р. Вільямса, Я. М. Глинського, Г. Кедровіча, К. Макліна, В. М. Монахова, Н. В. Морзе, С. А. Ракова, Ю. С. Рамського, С. В. Симоновича, М. Сміта, Т. В. Тихонової, Д. Якобсена, Т. В. Яшун та багатьох інших дослідників. Висвітлюючи проблеми формування готовності майбутнього вчителя до використання ІКТ, досвід підготовки вчителя початкових класів у галузі цих технологій, С. О. Гунько [1], Ю. О. Дорошенко [2], М. І. Жалдак [3], О. В. Кравчук [4], О. В. Майборода [5], І. М. Смирнова [6], В. В. Шакотько [7], О. В. Шиман [8] вивчали стан підготовки вчителів до використання комп'ютерних засобів. Отримані ними результати вказують на необхідність подальших досліджень та удосконалення навчального процесу у педагогічних ВНЗ. Виникає також потреба в глибшому вивченні структури інформаційної готовності учителів початкових класів.

Мета статті. Визначення складових інформаційної готовності вчителя початкової школи та дослідження ступеня її сформованості дасть змогу в подальшому визначити оптимальні

шляхи навчання у педагогічному ВНЗ. Отримані числові дані вкажуть на проблемні напрями та дозволять проаналізувати сучасний стан готовності вчителів початкової школи.

З метою виявлення рівня інформатичної підготовки вчителів початкової школи нами було проведено анкетування педагогів з різних за розвитком регіонів України. Всього в анкетуванні взяло участь 896 осіб.

Опитування засвідчило недостатні можливості вчителів початкових класів реалізовувати прагнення до інформатизації своєї професійної діяльності. 65,7% вчителів взагалі не мають можливості систематично користуватися комп'ютерною технікою. У школі мали доступ до комп'ютерної техніки 20,4% опитаних.

Слабка забезпеченість учителів початкової школи сучасними засобами праці проявилася на їх оцінці власного рівня володіння комп'ютером. Більшість з них вважають, що не володіють ІКТ (67,7%) або мають низький рівень володіння ними (25,8%). Аналогічні результати отримані в дослідженнях О. В. Кравчук [4, с.143–146]. Вони свідчать про недостатню готовність учителів до використання ІКТ у своїй професійній діяльності. Загалом, результати опитування в різних регіонах мають деякі відмінності, однак навіть в економічно більш розвинених регіонах та школах, краще забезпечених комп'ютерними засобами, кількість учителів, задоволених власним рівнем умінь, невелика. Наприклад, у м. Києві цей показник становить лише 17,4%.

Цікавим для аналізу є періодичність використання комп'ютерних засобів вчителями. Вона не лише вказує на їхню активність, а й на їх творчий потенціал та рівень готовності до використання ІКТ. Аналізувалися лише анкети тих вчителів, які використовують комп'ютерні засоби у своїй професійній діяльності. Відзначимо, що серед опитаних не було жодного, хто б щоденно використовував комп'ютерну техніку. Не можна вважати цей результат негативним, оскільки необхідності такої інтенсивності для вчителя початкової школи немає. Але показники відповіді «не використовую» (81,9%) вказують на недостатню підготовленість вчителів до роботи з ІКТ. Аналіз відповідей на запитання, які можливості комп'ютерної техніки вони використовують, вказує на недостатні знання можливостей ІКТ. Разом з тим потрібно вказати на дуже суттєву орієнтацію вчителів на свою професійну діяльність, яка виражається у високих показниках відповіді щодо створення власних дидактичних матеріалів та відбору прикладного програмного забезпечення. Але одночасно виявлено значні прогалини в знаннях та вміннях учителів початкових класів стосовно пошуку інформації, проведення тестування та роботи з системами управління базами даних (рис. 1). Дехто з учителів використовує комп'ютерні засоби для різноманітних видів діяльності (їхні результати відображені на діаграмі для різних напрямів).

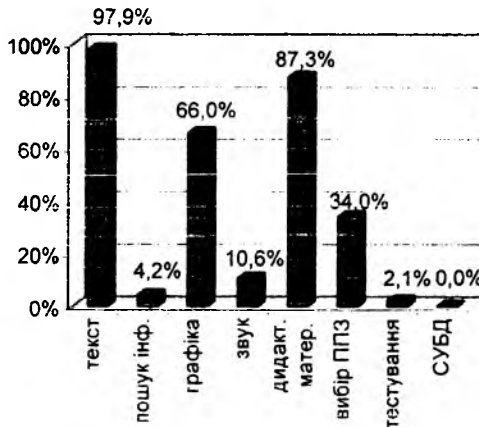

Рис. 1. Результати відповіді на запитання «Які можливості комп'ютерної техніки ви використовуєте?».

Отримані результати засвідчують низький ступінь підготовки майбутніх учителів початкової школи за певними напрямками. Як засвідчує практика, саме використання систем управління базами даних, пошук інформації та проведення тестування засобами комп'ютерної техніки або викликає найбільше труднощів у студентів, або йому приділяється недостатньо уваги на заняттях з навчальних предметів інформатичного напрямку.

Серед опитаних лише 13,1% вчителів використовують ІКТ на уроках в початковій школі. При цьому врахуємо різну періодичність такого використання.

Зауважимо, що санітарні правила та норми використання комп'ютерної техніки в початковій школі знають лише 12,3% опитаних. Щоправда, як засвідчило опитування, ті, хто застосовує ІКТ на уроці, ці правила переважно знають і дотримуються їх.

Наведемо думку опитаних вчителів про фактори, які перешкоджають процесу інформатизації початкової школи (рис. 2). Деякі з учителів вказували одночасно на кілька проблем, тому більшість факторів мають дуже високі показники.

Рис. 2. Результати відповіді на запитання «Що, на Вашу думку, перешкоджає використанню комп'ютерної техніки в початковій школі?».

Вважаючи свою підготовку недостатньою, 57,3% опитаних виявили бажання відвідувати курси підвищення кваліфікації, які були би зорієнтовані на покращення їх підготовки в галузі ІКТ. Ще 41,2% зазначили, що нині не мають можливості відвідувати курси. Такий високий показник тих, хто бажає відвідувати курси пізніше, свідчить про недостатню готовність педагогів та про певний страх перед КТ.

Опитування учителів показало, що часто вони не знали про те, що їхні вихованці вміють користуватися комп'ютерною технікою. Самі ж учителі визнавали, що не володіють комп'ютером або мають рівень володіння нижчий, ніж їх учні.

Крім анкетування учителів, проведено опитування учнів початкових класів. Були обрані класи, де не вивчалася або не використовувалася комп'ютерна техніка. Мета опитування — визначення кількості учнів, котрі систематично працюють з комп'ютерними засобами, коло завдань, які вони вирішують при цьому, та прикладне програмне забезпечення, з яким працюють. Крім того, вивчався рівень контролю батьків за дітьми під час їх роботи з персональним комп'ютером. Звичайно, помітна певна диференціація за рівнем престижності школи або класу. Проте були також зафіксовані деякі спільні тенденції, пов'язані з проникненням комп'ютерної техніки не лише в школи, а й у повсякденне життя учнів. З віком кількість учнів, що ознайомилися з комп'ютерною технікою, значно зростає. Отримані дані засвідчили високий ступінь проникнення комп'ютерних засобів в повсякденне життя дітей молодшого шкільного віку. Сучасна початкова школа виявилася не готовою до цього, а учителі не завжди здатні забезпечити потреби дітей у знаннях та вимоги інформаційного суспільства.

Висновки. Переважна більшість сучасних вчителів не використовують комп'ютерні засоби або використовують їх не повною мірою. Потрібно зазначити, що навіть молоді вчителі початкових класів, які нещодавно закінчили навчання у педагогічному ВНЗ, мають недостатнє уявлення про можливості комп'ютерної техніки для вирішення їхніх професійних завдань. Очевидно, що певні прогалини в інформатичній підготовці існують уже під час навчання у педагогічних ВНЗ, що вимагає вдосконалення навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гунько С. О. Формування системи знань про інформаційні технології у майбутніх вчителів початкових класів: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. — Луцьк, 1998. — 175 с.
2. Дорошенко Ю. О. Інформатизація — пріоритетний напрям реформування освітньої галузі // Педагогічна газета. — 1999. — березень (№3 (57)) — С. 4–5.
3. Жалдак М. І. Основи інформаційної культури вчителя // Використання інформаційної технології в навчальному процесі: наук.-метод. конференція (18–20 листопада 1997 р.). /Харківський держ. техн. ун-т радіоелектроніки. — Харків, 1997.
4. Кравчук О. В. Стан підготовки вчителів до застосування інформаційних технологій у початкових класах // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. — Ізмаїл, 2004. — Вип. 16. — С. 142–146.
5. Майборода О. В. Становлення і розвиток комп'ютерної освіти студентів педагогічних коледжів України: Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Центральний ін-т післядипломної освіти АПН України. — К., 2002. — 238 с.
6. Смирнова І. М. Формування інформаційної культури майбутніх учителів початкових класів: Автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. — Кіровоград, 2004. — 20 с.
7. Шакоотько В. В. Досвід підготовки вчителів початкових класів у галузі інформаційних технологій // Комп'ютер у школі та сім'ї. — 2001. — № 2. — С. 19–22.
8. Шиман О. І. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до використання комп'ютера як універсального дидактичного засобу навчання // Інформатизація освіти України: стан, проблеми, перспективи: Зб. наук. праць /Ред. кол.: В. Д. Руденко (відп. ред.), О. В. Співаковський та ін. — Херсон, 2003. — С. 148–149.

Тетяна ТИХОНОВА, Галина ЛУНЬОВА

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

У статті запропоновані концептуальні основи технологічного вивчення інформатики у старшій школі. Вказані проблеми сучасного шкільного курсу інформатики і розкриті способи їх вирішення на основі принципів технологічної освіти.

Сучасний шкільний курс інформатики, з'явившись як освітній предмет, у змісті якого основна увага приділялась основам теоретичної інформатики та алгоритмізації, за об'єктивними обставинами (у зв'язку з розвитком інформаційних технологій у суспільстві) поступово набуває все більш технологічного змісту.

Викладання тем, пов'язаних з питаннями теоретичної інформатики та основ алгоритмізації, не потребує розроблення нових методичних засад. Стандартна методика викладання дисциплін природничо-математичного циклу — пояснення нового матеріалу, відтворення його учнями, постановка і розв'язок задач, контроль знань і вмінь учнів — майже повністю забезпечує ефективне засвоєння знань з цих тем.

Але як тільки вчитель підходить до викладання тем курсу за загальною назвою «Інформаційно-комунікаційні технології» (операційна система, прикладне програмне забезпечення (ППЗ) навчального призначення, ППЗ загального призначення, глобальна мережа Інтернету), в нього виникають суттєві методичні проблеми, вирішити які неможливо засобами традиційної методики.

Обмін думками з вчителями інформатики, власний досвід викладання дозволили нам окреслити коло цих проблем:

1. *Проблема надмірності фактичного матеріалу* порівняння з кількістю годин, які передбачено програмою, та пов'язана з нею *проблема співвідношення у формуванні теоретичних знань і практичних вмінь* учнів. Програма потребує, щоб вчитель разом із формуванням стійких практичних навичок роботи з засобами інформаційних технологій сформував у учнів загальну теоретичну освіченість в галузі використання сучасних технологій обробки інформації. В умовах обмеженості часу це зробити вкрай важко.

2. *Проблема організації практичної роботи учнів у комп'ютерному класі.* Частка дітей мають комп'ютери дома, тому повільно володіють навичками роботи з тим чи іншим програм-